

Analysing the feasibility of child-friendly tourism development indicators in a commercial complex in Yazd

Leila Oveisi¹ - Department of Management and accounting - University of Allame Tabataba'i (ATU), Tehran, Iran.

Akbar Pourfaraj - Department of Management and accounting - University of Allame Tabataba'i (ATU), Tehran, Iran.

Mohammad Amir Oveisi - Department of Management and accounting - University of Allame Tabataba'i (ATU), Tehran, Iran.

Received: 15 November 2023

Accepted: 06 August 2024

Highlights

- Examination of child-friendly tourism in commercial and recreational complexes.
- Identification of 39 key indicators for child-centered design and planning.
- Application of a mixed-method approach (Thematic Analysis and FMEA) for prioritization.
- Recommendations for private and public sector collaboration to enhance child tourism.
- Emphasis on comprehensive design to improve the family and child experience in urban environments.

Extended abstract

Introduction:

Children, as the bridge between past and future generations, are highly vulnerable and possess unique needs, attitudes, and expectations. The rise of child-friendly tourism is a response to the modern need for structured leisure opportunities, influenced by lifestyle changes such as the shift from extended to nuclear families, increased migration and urbanization, apartment living, and reduced play spaces for children.

Urban expansion, population growth, and evolving patterns of leisure and consumption have made commercial and recreational complexes integral to tourism and urban entertainment. However, inadequate design and failure to address children's needs in these spaces not only hinder tourism development and community welfare but can also lead to economic, cultural, and social setbacks. Poorly designed spaces contribute to behavioral issues, dissatisfaction among visitors, and diminished overall experiences.

Given the competitive nature of the tourism industry, businesses are increasingly focusing on child-centered products and services. This study aims to analyze the feasibility of child-friendly tourism indicators in the Persian Gulf Commercial and Recreational Complex in Yazd, one of the largest urban centers, by identifying key factors influencing child-centered space development.

Theoretical Framework:

Urban tourism, particularly in commercial-recreational environments, serves as a catalyst for economic, cultural, and social development. From a child tourism perspective, these spaces should not only be safe but also stimulating and participatory.

Previous research highlights the significant impact of child-centered environments on learning, personal growth, and social interactions. Theories from child psychology and urban design emphasize the importance of appropriately scaled spaces and environments that cater to children's physical, psychological, and social needs. This study employs

¹ Corresponding author: loveisi.lilly@gmail.com

frameworks related to social justice, participatory design, and sustainable tourism to analyze the development of child-friendly spaces.

Research Methodology:

This study employs a mixed-method approach consisting of two main phases:

Qualitative Phase:

- Methodology: Thematic Analysis using Clarke and Braun's six-stage framework.
- Data Collection: In-depth interviews with 31 experts in child tourism, architecture, and psychology.
- Outcome: Identification of 39 indicators categorized into seven key themes:
 - o Infrastructure
 - o Management
 - o Safety
 - o Education
 - o Socio-Cultural Aspects
 - o Visual Design
 - o Recreation

Quantitative Phase:

- Methodology: Failure Modes and Effects Analysis (FMEA) for prioritizing indicators based on risk assessment.
- o RPN Calculation:
- Data Collection: Expert evaluations of the 39 indicators using a 5-point Likert scale.
- Outcome: Prioritization of key indicators to develop practical policies and strategies.

Results and Discussion:

Findings indicate that commercial-recreational complexes hold significant potential to become child-friendly spaces, provided that comprehensive planning addresses children's specific needs. The main indicators identified include:

1. Physical Infrastructure: Easy accessibility, child-friendly restrooms, safe play areas, facilities for children with special needs, and surveillance systems.
2. Management and Planning: Development of guidelines for child-centered spaces, child-friendly marketing, and incentive policies for families.
3. Safety and Security: Installation of safety barriers, regular sanitation, and electronic monitoring systems.
4. Education and Personal Growth: Implementation of creative educational activities, social skill development programs, and interactive play opportunities.
5. Socio-Cultural Needs: Promoting social interactions through group activities, parental involvement in recreational programs, and fostering local cultural values.
6. Visual Design: Use of bright colors, child-appropriate scales, and appealing lighting.
7. Recreation and Events: Organizing competitions, festivals, and artistic activities to strengthen children's sense of belonging.

Prioritization of Indicators Using FMEA:

- Development of comprehensive child-centered management guidelines (RPN: 370.58)
- Design of appropriately scaled child spaces (RPN: 368.69)
- Creation of interactive spaces to enhance place attachment (RPN: 346.99)

The results suggest that intelligent and holistic design can significantly improve the family and child experience while increasing the economic and social appeal of these complexes.

Conclusion:

This study underscores the necessity of developing child-friendly tourism in urban environments and commercial-recreational complexes. These spaces play a critical role in fulfilling the needs of families and children, fostering social interactions, learning, and leisure activities.

Key Recommendations:

1. **Comprehensive Child-Centered Design:** Spaces should be designed with children's physical, psychological, and social needs in mind, ensuring accessibility, safety, and engagement.
2. **Strategic Management and Planning:** The development of child-focused management policies and long-term planning is crucial. Public-private sector collaboration can enhance resource allocation.
3. **Investment in Safe and Sustainable Infrastructure:** Ensuring the presence of safety measures, sanitation, and inclusive play areas can improve family participation and satisfaction.
4. **Enhancing Social and Cultural Engagement:** Organizing events such as competitions, festivals, and educational programs can enrich children's social experiences and encourage parental involvement.
5. **Economic and Social Benefits for Local Communities:** Well-designed commercial-recreational complexes can attract tourists, stimulate local economies, and create employment opportunities.
6. **Long-Term Sustainability:** As children's needs evolve alongside technological advancements, continuous investment in research and innovation is vital to maintaining the appeal and functionality of child-friendly spaces.

The case study of the Persian Gulf Commercial and Recreational Complex in Yazd demonstrates that with careful planning, these spaces can be transformed into child-friendly destinations. While steps have been taken to integrate child-friendly features, further improvements in management, design, and investment are necessary.

This research advocates for urban planners and policymakers to prioritize child-centered design and management as a strategy for enhancing urban quality of life and promoting sustainable tourism. Effective collaboration between government entities, private sectors, and child tourism experts can create inclusive and sustainable environments that increase family satisfaction and boost global competitiveness.

Keywords:

Child Tourism, Urban Infrastructure, Child-Friendly Design, Commercial-Recreational Complex, Yazd.

Acknowledgments:

The authors extend their gratitude to the experts and management of the Persian Gulf Complex in Yazd for their cooperation and provision of valuable insights.

References:

- Clarke, V., & Braun, V. (2013). Thematic Analysis: A Practical Guide.
- Sekaran, U. (2003). Research Methods for Business: A Skill-Building Approach.
- UNICEF (2018). Guidelines for Child-Friendly Spaces.

Citation: Oveisi, L., Pourfaraj, A., Oveisi. M. (2025). Analysing the feasibility of child-friendly tourism development indicators in a commercial complex in Yazd, Motaleate Shahri, 14(53), 51–66. <https://doi.org/10.22034/urbs.2024.139863.4992>.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

تحلیل تحقق‌پذیری شاخص‌های توسعه گردشگری دوستدار کودک در مجتمع‌های تجاری تفریحی

نمونه مورد مطالعه: مجتمع تجاری تفریحی گردشگری خلیج فارس یزد

لیلا اویسی^۱ - دانشجوی دکتری، گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
اکبر پورفرج - دانشیار، گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
محمدامیر اویسی - دانشجوی دکتری، گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۲۴ آبان ۱۴۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۶ مرداد ۱۴۰۳

چکیده

ظهور گردشگری دوستدار کودک از مظاهر پاسخ به نیازهای کودکان به فراغت و هماهنگی با تغییرات سبک زندگی بوده است. با توسعه شهر، افزایش جمعیت و تغییرات روزافزون در حوزه فراغت و مصرف، مجتمع‌های تجاری تفریحی وارد چرخه گردشگری و فراغت شهروندی شده‌اند. طراحی نامناسب و بی‌توجهی به نیاز کودکان در این فضاهای شهری سبب بروز خستگی، ناهنجاری‌های رفتاری در کودکان و خلق تجربه‌ای نامطلوب می‌شود که می‌تواند بر تجربه همراهان، سایر بازدیدکنندگان و گردشگران تأثیری منفی بگذارد. در پژوهش حاضر برآنیم تا به تحلیل تحقق‌پذیری مؤلفه‌های کلیدی توسعه دوستدار کودک در مجتمع‌های تجاری تفریحی به عنوان یک بخش و زیرسیستمی از گردشگری بپردازیم. مورد مطالعه ما، مجتمع تجاری، تفریحی و گردشگری خلیج فارس یزد است.

پژوهش حاضر با رویکرد آمیخته در دو فاز متوالی انجام پذیرفته است. فاز نخست پژوهش، کیفی با رویکرد مبتنی بر نظریه‌پردازی زمینه‌بنیان است که برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، از تکنیک تجزیه و تحلیل تم کلازک و براون استفاده شده است. داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق و نیمه ساختاریافته از ۳۱ تن از خبرگان حوزه گردشگری کودک، معماری و طراحی فضاهای دوستدار کودک و روان‌شناسی کودک که به روش هدفمند و به صورت ارجاع زنجیره‌ای انتخاب شده بودند، گردآوری شد. فاز دوم پژوهش کمی است که به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تجزیه و تحلیل شکست و اثرات آن استفاده گردیده است. نتایج پژوهش طی فراگرد تحلیل تم که شامل پنج مرتبه مرور مستمر رفت و برگشتی بین مجموعه داده‌ها و خلاصه‌های استخراجی کدگذاری شده بود، منجر به شناسایی ۳۹ مقوله در قالب هفت مقوله اصلی «تسهیلات و امکانات فیزیکی، مدیریت و برنامه‌ریزی، ایمنی و احساس امنیت، نیازهای آموزشی و خودشکوفایی، نیازهای اجتماعی و فرهنگی، نیازهای بصری و ظاهری و تفریحات، سرگرمی‌ها و رویدادهای اجتماعی» گردید.

همان‌طور که نتایج تکنیک FMEA نشان می‌دهد، مقوله تدوین آیین‌نامه‌ای مدون برای برنامه‌ریزی و مدیریت مکانی در حوزه کودک با ۳۷۰/۵۸ ضریب RPN اولویت ۱، مقوله‌های توجه به مقیاس‌های کودکان در طراحی فضا، طراحی فضای تعاملات کودکان به منظور ادغام اجتماعی و برانگیختن حس تعلق فضایی در کودک، ساخت محیطی ایمن از نظر جسمانی، اولویت‌های بعدی را دریافت کردند. این مقوله‌ها مربوط به مقوله‌های اصلی مدیریت و برنامه‌ریزی، نیازهای بصری و ظاهری و امنیت بودند. این مقوله‌ها همگی بر بهبود قابلیت‌های مجتمع تجاری - تفریحی اشاره دارند. از آنجایی که نیازهای کودکان پویایی زیادی از خود نشان نمی‌دهند، لازم است با برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری مناسب در بخش خصوصی و دولتی توسعه گردشگری کودک مدنظر قرار گیرد.

واژگان کلیدی: گردشگری شهری، کودک، دوستدار کودک، شهر یزد، مجتمع‌های تجاری تفریحی.

نکات برجسته

- بررسی گردشگری دوستدار کودک در مجتمع‌های تجاری تفریحی.
- شناسایی ۹۳ شاخص کلیدی برای طراحی و برنامه‌ریزی کودک‌محور.
- به‌کارگیری رویکرد ترکیبی (تحلیل تم و AEMF) برای اولویت‌بندی.
- ارائه توصیه‌هایی برای همکاری بخش‌های خصوصی و دولتی در بهبود گردشگری کودک.
- تأکید بر ضرورت طراحی جامع برای ارتقای تجربه خانواده‌ها و کودکان در محیط‌های شهری.

۱. مقدمه

صنعت گردشگری شهری از طریق ایجاد درآمد، اشتغال، رشد بخش خصوصی و توسعه زیربنایی فرصت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بی‌بدیلی برای بهبود کیفیت زندگی شهروندان ایجاد نموده و شامل طیف وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی است که با یکدیگر ارتباطی مشخص در حوزه مشتری دارند. امروزه به عنوان بخشی از این طیف، مجتمع‌های چند منظوره تجاری تفریحی که به complex ها نیز مشهورند (Rao, 2019) نقش جاذبه مکمل گردشگری را همزمان با مکان‌گذاران اوقات فراغت شهروندان ایفا می‌کنند. در واقع مجتمع‌های تجاری تفریحی در کنار جاذبه‌های تاریخی و میراث ارزشمند و شاخص شهری، جاذب منافع گردشگری شهری هستند. هیچ تعریف استاندارد از مجتمع‌های تجاری - تفریحی وجود ندارد؛ چرا که این مفهوم در عمل و با توسعه مراکز خرید شکل گرفت (Lin et al., 2020). مراکز خرید به دنبال گسترش جذابیت خود به عنوان یک جاذبه گردشگری و نه فقط یک مکان خرید و به منظور بهبود تجربه بازدیدکنندگان و افزایش زمان اقامت (پرسه زنی) به تجمیع فعالیت‌های مختلف از جمله فودکورت طیف وسیعی از امکانات آموزشی، فرهنگی و سرگرمی (Iscs, 2017) پرداختند که در نهایت با مضاف شدن کاربری‌های تفریحی و گردشگری به کاربری تجاری، تغییر نام مراکز خرید به مجتمع‌های تجاری تفریحی حادث گردید (Amirtha et al, 2020). از این فضاها نوظهور شهری به عنوان تجلیگاه تحولات رفتاری و فرهنگی در حوزه اوقات فراغت و گردشگری یاد می‌شود (Alborzi et al, 2023)؛ چرا که سبب تغییر ماهیت خرید از فعالیتی مبتنی بر نیاز به فعالیتی مبتنی بر فراغت گردیدند (Kazemi et al, 2019). در واقع با ترفیع کاربری این مجتمع‌ها از تجاری صرف به تجاری، تفریحی و گردشگری شاهد حضور پیرنگ آنها در سیستم گردشگری شهری و اوقات فراغت شهروندان هستیم. نقش این مجتمع‌ها بر بهبود کیفیت گردشگری شهری از منظر تنوع بخشی، افزایش بهره‌وری اقتصادی از منظر افزایش مدت زمان اقامت در شهر و گسترش تبادلات فرهنگی از طریق افزایش برخورد جامعه میزبان و میهمان بر هیچ کسی پوشیده نیست. در عین حالی که بر بهبود کیفیت زندگی شهروندان از طریق صرفه جویی حاصل از زمان و مقیاس و بهبود کیفیت گذران اوقات فراغت نیز تأثیر غیر قابل انکاری دارند (Wijayanti et al, 2021). در سال‌های اخیر این مجتمع‌های تجاری تفریحی با فعالیت در یک محیط کاملاً رقابتی رشد پایداری از خود نشان داده‌اند (Delgado-de Miguel et al., 2019). اما با گسترش روزافزون تعداد و تنوع آنها رقابت بر سر جذب مشتریان بالا گرفت چرا که حضور مصرف‌کنندگان متضمن پایداری و پویایی آنهاست (Ballestar, 2021). کسب و کارها به منظور جذب مشتریان جدید و حفظ مشتریان فعلی، باید دائماً نیازها و ترجیحات مشتری را تجزیه و تحلیل کنند (Černikovaitė et al, 2021). این در حالیکه بخش قابل توجهی از مشتریان آنها را کودکان تشکیل می‌دهند؛ چه در قالب شهروند بازدیدکننده یا گردشگر کودک.

در طول سال‌ها، رشته‌های مختلف با رویکرد متفاوت و با استفاده از روش‌های متنوع و همچنین چارچوب‌بندی، پرسش‌های پژوهشی به مطالعه کودکان پرداخته‌اند و کودکی را به عنوان یک تجربه، یک واقعیت زیست‌شناختی، یک مقوله اجتماعی، مقوله‌ای برای تحلیل

تاریخی و جمعیت‌شناختی، شخصیت‌شناسی و محلی برای مداخلات حقوق بشری و سیاست‌گذاری در نظر گرفته‌اند (James and Prout, 1997; James and James, 2008; Canosa & Graham, 2016). بر طبق کنوانسیون حقوق کودک، هر فرد زیر ۱۸ سال کودک فرض می‌گردد، به جز مواردی که طبق قانون کشور مورد نظر سن قانونی کمتر تعیین شده باشد (Basteh Negar et al, 2021). در واقع کودکان نسخه‌های مینیاتوری بزرگسالان نیستند که همانند بزرگسالان رفتار کنند و نیازهای مطابق و مشابه با بزرگسالان داشته باشند (Guo, & Liu, 2022). در واقع کودکان عامل پیوند نسل گذشته و آینده، بسیار آسیب‌پذیر و در عین حال دارای نیازها و ترجیحات متفاوتی هستند و جلب رضایت آنها راهکارهایی متفاوت از بزرگسالان می‌طلبد. از سویی کودکان مهم‌ترین پیوندهای عاطفی را در جامعه بشری تشکیل می‌دهند و این روابط اجتماعی است که تا حدودی موجب تغییر تقاضا و عرضه در عرصه‌های مختلف رفاهی، تفریحی و گردشگری می‌شود (Guo & Liu, 2022). در واقع با جلب رضایت کودکان سطح رضایتمندی از تأسیسات گردشگری افزایش یافته و فضاهای گردشگری دوستدار کودک جذابیت بالاتری برای خانواده‌ها دارند. تجارب کودکان و تصویر ذهنی آنها از مقاصد، عامل در نظر گرفتن آنها با عنوان گردشگران مؤثر و مصرف‌کنندگان قدرتمند آینده است (Basteh Negar et al, 2021). به بیان دیگر در این محیط رقابتی، حضور پایدار گردشگران و شهروند بازدیدکنندگان در گروی پاسخگویی به نیازها و انتظارات آنها و مطلوب‌سازی ساختار فیزیکی و اجتماعی فضاها با شرایط کودکان در راستای تحقق عدالت اجتماعی و سنی است.

امروزه بر هیچ کسی پوشیده نیست که برای پرورش نسلی سالم، توانمند و آگاه در خانواده‌ای پایدار توجه به چگونگی گذران اوقات فراغت و سرگرمی بلاشک است؛ چرا که بخشی از انسجام و ارتباط خانوادگی در زمان اوقات فراغت و در سفر حصول می‌یابد. زمانی که خانواده فارغ از مشغله‌ها و گرفتاری‌های روزمره زمان بیشتری برای با هم بودن دارند و زمانی برای توجه و شنیدن. مضاف بر این که با تغییرات نوین سبک زندگی در دهه‌های گذشته، تغییر ساختاری خانواده از گسترده به هسته‌ای، رشد نرخ مهاجرت و شهرنشینی، جایگزینی خانه‌های سنتی با آپارتمان و از دست رفتن فضای بازی کودک، کاهش فرزندآوری و افزایش تک فرزندی، شاغل شدن مادران و افزایش مشغله پدران، شاهد فقر حرکتی و کاهش مدت زمان و کیفیت اوقات فراغت در کودکان بوده‌ایم. اهمیت و ضرورت این مقوله در سال ۲۰۱۶ از طریق سازمان ملل که در راستای تحقق عدالت اجتماعی شعاری را برای روز جهانی گردشگری تدوین نمود، برجسته گردید؛ «گردشگری برای همه، ارتقا و دسترسی جهانی» که بر اهمیت طراحی و آماده‌سازی تمامی محصولات، خدمات و محیط‌های گردشگری برای همگان فارغ از سن، جنسیت، محدودیت‌های جسمی و ذهنی تأکید دارد. از آن پس گردشگری کودک که زیر مجموعه گردشگری شهری است، مورد توجه دوچندان قرار گرفت (Nemati Giv et al., 2017).

گردشگری کودک به تمام فعالیت‌های متناسب با توانایی‌ها، خلیات و ترجیحات کودکان و نوجوانان در رده‌های گوناگون سنی که پاسخگوی حس کنجکاوی و ادراک تجارب جدید آموزشی و تفریحی آنها هستند، اشاره دارد (Nemati Giv et al., 2017). هرچند در سال‌های اخیر، تمرکز

راهکارهای عملی به لحاظ رویکردهای محیطی - کالبدی، مدیریت و برنامه‌ریزی در این فضای خرد شهری (مجموع‌های تجاری تفریحی و گردشگری) بپردازیم که هم از سمت عرضه (بهبود رقابت‌پذیری) و هم تقاضا (افزایش رضامندی و کاهش آسیب‌پذیری کودکان) می‌تواند راهگشا باشد.

۲. مبانی نظری

سال هاست که گردش و گردشگری در سید مصرفی خانواده در قالب های مختلف وجود دارد. گردشگری دوستدار کودک پرداختن به خواسته‌های این گروه از جامعه و ایجاد تجربه مطلوب برای آنهاست تا علاوه بر بازدید از اماکن فرح‌بخش، بازی و گذران اوقات فراغت، امکان آموزش مهارت‌های متفاوت، شکوفایی استعداد و بهبود تعاملات اجتماعی برای آنان مهیا گردد (Asadi et al, 2020). حضور در جمع و شرکت در فعالیت های گروهی و اجتماعی سبب افزایش اشتیاق کودک به علم و یادگیری، توسعه فردی، رشد و گسترش دیدگاه آنها و در نهایت بهبود یادگیری محیطی، بهبود و ارتقای سلامتی کودک می‌گردد (Pomfret & Varley, 2019; Kececi, 2017). به همین دلیل گردشگری کودک از منظرهای متفاوت اجتماعی (مانند: مطالعه، Karoubi et al., 2018; Asgarnejad Noori, 2020; Shir Mohammad et al., 2020; Shir Mohammad et al., 2023)، فرهنگی (مانند: مطالعه، Asadi et al., 2020)، روان‌شناسی (مانند: مطالعه، Gol Andam, 2020; Guo, & Liu, 2022)، توسعه فردی (مانند: مطالعه، Mohajer et al., 2020; Mohajer et al., 2019)، اقتصادی (مانند: مطالعه، Basteh Negar et al., 2021)، حقوقی (مانند: مطالعه، Akbari et al., 2013) مورد بررسی قرار گرفته است.

تأثیرات مثبت گردشگری بر کودکان در آموزش حقوق شهروندی، رعایت نظم، انضباط و بهداشت بر کسی پوشیده نیست. در واقع کودک گردشگر با کنجکاوای های نهان وجودی خود از محیط و اطراف می‌آموزد و از آموخته‌هایش در آینده استفاده می‌کند (Yavari et al., 2014). گنجاندن کودکان در جوامع شهری، فعالیت‌های شهری و گردشگری شهری مستلزم به رسمیت شناختن آنها به عنوان شهروند با حق برابر برای دیده شدن و ابراز وجود است. کودکان باید به عنوان یک گروه، جزئی طبیعی از مناطق به طور مناطق عمومی و به عنوان اعضای فعال جامعه ای که در آن زندگی می‌کنند، در نظر گرفته شوند.

از فضاهای گردشگری دوستدار کودک تا مجتمع‌های تجاری تفریحی دوستدار کودک با توجه به کارکرد فراغتی مجتمع‌های تجاری تفریحی، این مجتمع‌ها پتانسیل بالایی برای تبدیل شدن به فضایی دوستانه به منظور گردشگری کودک از طریق ارتقای کیفی محیطی و برنامه ریزی دارند. مرکز تجاری تفریحی مکانی است که با ارائه انواع مشاغل در زمینه خرده فروشی، خدمات، اوقات فراغت و سرگرمی در یک فضای محافظت شده تمیز و مسقف، راحتی متمرکزی را برای مشتریان فراهم می‌کند (Amirtha et al, 2020). در فضاهای مناسب گردشگری کودک، کودک باید بتواند بدون نیاز به مراقبت خانواده به گردش و بازی بپردازد (Mokhtari Malekabadi & Beheshtinejad, 2015; Kiani Salmi & Nazari, 2017; Nemati Giv, 2017). محدود کردن حضور کودکان در فضاهایی که برای کودکان در نظر گرفته شده است، برای ایجاد یک

فرایندهای گردشگری و تجربیات کودکان، خانواده و رفاه بین نسلی شده (Gram et al, 2019; Carpenter, 2015) اما به عقیده کانوزا و گراهام و کارپنتر گردشگری در دوران کودکی هنوز "به درستی کاوش نشده" و چارچوب نظری منسجمی برای هدایت تحقیقات گردشگری شامل کودکان وجود ندارد (Gram et al, 2019; Carpenter, 2015). مطالعات و بررسی این دو حوزه تحقیق، یعنی زندگی کودکان در زمینه‌های گردشگری به بهبود دانش فعلی و در نتیجه به گسترش مرزهای هر دو زمینه کمک می‌نماید.

به طور کلی مطالعات انجام شده در زمینه گردشگری کودکان را می‌توان به سه دسته تقسیم نمود. دسته نخست مطالعاتی هستند که صرفاً به رشد و بهبود گردشگری کودک می‌پردازند؛ به عنوان مثال کیانی و نظری، پوریا و تیموثی. دسته دوم از مطالعات گردشگری کودکان به معرفی و بررسی شهر دوستدار کودک می‌پردازند؛ به عنوان مثال نعمتی گیو و نام، اسعدی و همکاران. دسته آخر از مطالعات گردشگری کودک به تحلیل و ارزیابی فضاهای شهری دوستدار کودک اختصاص می‌یابد (به عنوان مثال، Kiani & Nazari, 2017; Poria & Timothy, 2014; Nemati Giv, 2017; Nam & Nam, 2018; ; Asadi et al, 2020; Akbariyan, 2020; Bartlett et al, 2021).

در این پژوهش ما برآنیم تا به تبیین و اولویت‌بندی مؤلفه‌های کلیدی توسعه مجتمع‌های تجاری، تفریحی و گردشگری به فضاهای دوستدار کودک بپردازیم. نوآوری پژوهش ما در تفکر سیستمی به گردشگری شهری کودکان است. شهر به عنوان یک سیستم، متشکل از زیرسیستم‌هایی است که نمی‌توان مقوله دوستدار کودک که در مقالات پیشین با عنوان شهر دوستدار کودک بدان پرداخته شده را به همه آنها تعمیم داد. به اذعان اسعدی و همکاران در شهر دوستدار کودک از همه اجزای شهر انتظار نمی‌رود که با شرایط فیزیکی و روان‌شناختی کودک متناسب باشند و تنها می‌توان برای بخش‌هایی از فضای شهری، تجربه مادی و معنوی مناسبی از محیط پیرامونی فراهم آورد (Asadi et al, 2020). مسئله تحقیق پیش رو دقیقاً همین موضوع هست که بخش‌های متفاوت شهر مانند پارک‌ها و فضای سبز، خیابان‌ها، بازار، فروشگاه‌ها و مراکز خرید کوچک مقیاس و ... ساخت (زیرساخت و روستا) متفاوتی دارند و نمی‌توان برای متناسب سازی ساخت آنها با شرایط فیزیکی و روان‌شناختی کودکان از نسخه‌ای واحد استفاده کرد. هر کدام از بخش‌ها در نقش سیستمی مجزا دارای تأثیراتی اعم از اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، تکنولوژیکی و ... هستند که این تأثیرات به طور متقابل با محیط پیرامون در جریانی دائمی اثرگذارند. از سویی در این جهان ووکا^۲، با گسترش فناوری های جدید، روز به روز ما با پدیده‌ها و فضاهای نوظهوری در شهر مواجه هستیم که باید آنها را مطابق به نیازها و ترجیحات نوظهور کودکان همراه کنیم. همان‌طور که بیان شد، یکی از این فضاهای شهری نوظهور که ترندهای جدید رفتاری و فرهنگی در زمینه گردشگری و اوقات فراغت نیز با خود به همراه آورد، مجتمع‌های تجاری تفریحی هستند. بنابراین ما برآن شدیم تا به این لزوم یعنی نیازسنجی کودکان در قالب مؤلفه‌های دوستدار کودک و بررسی تحقق‌پذیری این عوامل جامه عمل بپوشانیم و به ارائه

1 Carpenter

۲ جهان ووکا: جهانی سرشار از نوسان، عدم قطعیت، پیچیدگی و ابهام است.

فضای دوستدار کودک کافی نیست. UNICEF در سال ۲۰۱۸ محیط دوستدار کودک را محیطی معرفی کرد که کودکان در آن احساس امنیت و آرامش کنند؛ که در آن کودکان به خدمات اولیه، محیطی پاک و فرصت‌هایی برای بازی، یادگیری و توسعه با سطح بالایی از تحرک مستقل و توانایی‌های واقعی دسترسی دارند.

برای تبدیل یک مجتمع تجاری تفریحی به عنوان یک فضای عمومی به محلی دوستدار کودک و گردشگری کودک باید این فضا به عنوان یک کل منسجم برای کودکان طراحی و برنامه ریزی شود. یکی از مشکلات فضاهای تعیین شده برای کودکان مانند زمین‌های بازی، این است که این فضاها ذاتاً تفکیک پذیرند و سبب انزوای اجتماعی کودکان از دنیای بزرگسالان می‌شوند (Nam et al, 2018). لازمه این طراحی و برنامه ریزی شناخت نیازها و ترجیحات کودکان است.

این در حالیست که حد نهایی موفقیت یک مرکز تجاری تفریحی نیز به این بستگی دارد که چگونه می‌تواند یک مشتری را از لحظه ورود به پارکینگ تا خروج از آن خوشحال کند (Delic & Knezevic, 2014). درک انتظارات مشتریان و نیازهای آنها هنگام بازدید، مدیریت مراکز تجاری تفریحی را بر آن می‌دارد تا به ابداع راهبردهای مناسب برای ارضای بهتر نیازهای مشتریان به منظور تکرار بازدید آنان بپردازند. نیازسنجی و تخمین نیازهای مشتریان می‌تواند بر جهت‌گیری آنها در حمایت از مراکز تجاری تفریحی اثرگذار باشد (Černikovaitė et al, 2021)؛ در حالی که این مراکز برای حفظ بقا، پایداری و پویایی خود نیاز به حمایت مشتریان خود دارند و کودکان از طریق ایجاد پیوندهای عاطفی تا حدود بسیاری سبب تغییر تقاضا و عرضه در عرصه‌های مختلف رفاهی، تفریحی و گردشگری می‌شوند (Guo & Liu, 2022). در واقع با جلب رضایت کودکان می‌توان سبب افزایش حمایت، رضایتمندی و افزایش تقاضا شد. از کودکان با عنوان گردشگران مؤثر و مصرف‌کنندگان قدرتمند آینده یاد می‌شود (Basteh Negar et al., 2021).

مرور گسترده‌ای در پژوهش‌های انجام شده درباره شهر، مکان‌های دوستدار کودک و فضاهای گردشگری مانند هتل‌های دوستدار کودک و ... انجام دادیم و به دسته‌بندی تمرکز پژوهش‌ها پرداختیم:

۱- تناسب فضاها با نیازهای کودکان: عسگرزاد نوری و همکاران تأکید کرده‌اند که طراحی فضاهای گردشگری مناسب می‌تواند نقش مؤثری در یادگیری و تجربه کودکان داشته باشد (Asgarnejad Noori et al., 2020). کریستیدو و همکاران بر اهمیت فراهم‌آوری فضاهای آرام و مفرح برای رشد شخصیتی کودکان تأکید دارند (Christidou et al, 2013).

۲- شاخص‌های طراحی فضاهای کودک‌محور: مختاری ملک‌آبادی و بهشتی‌نژاد شاخص‌هایی مانند آزادی حرکت، امنیت، نورپردازی مناسب و مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی را از عوامل مهم دانسته‌اند (Mokhtari Malek Abadi & Beheshtinejad, 2015). پری و همکاران بر زیرساخت‌هایی مانند ایمنی، قابلیت دسترسی و امکانات بازی مناسب تأکید کرده‌اند (Perry et al, 2018).

۳- مطالعات مرتبط با هتل‌ها و مدارس دوستدار کودک: اکان و بوزیگیت ویژگی‌های هتل‌های دوستدار کودک را در پنج بعد بررسی کرده‌اند؛ از جمله خدمات سرگرمی و غذا (Akkan & Bozyigit, 2020). گو و همکاران تأثیر فضای سبز و دمای محیطی مدارس بر سلامت و رفاه کودکان را مورد بررسی قرار داده‌اند (Guo et al, 2024).

۴- ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی: اسعدی و همکاران و هانسن بر نقش فرهنگ، فناوری و امنیت در توسعه فضاهای کودک محور تأکید دارند (Asadi et al, 2020; Hanssen, 2019). کاودیرلی و گک به شکایات گردشگران درباره هتل‌های دوستدار کودک پرداخته و پیشنهادهایی برای بهبود خدمات ارائه داده‌اند (Miral Çavdırılı & Adan Gök, 2022).

۵- عوامل بهداشتی و محیطی: اگلی و همکاران به اهمیت غذاهای سالم، پارک‌های متنوع و فعالیت‌های اجتماعی برای کودکان اشاره کرده‌اند (Egli et al, 2020). ویلیامز و همکاران چارچوبی با محوریت سلامت و ایمنی در محله‌ها ارائه داده‌اند (Williams et al, 2022).

۵- مقاومت در برابر حوادث: سوتو کارو و همکاران به مقاومت در برابر آتش‌سوزی و زلزله در فضاهای عمومی دوستدار کودک اشاره کرده‌اند (Soto Caro et al, 2022).

این مرور نشان می‌دهد که طراحی و مدیریت فضاهای دوستدار کودک نیازمند رویکردهای چندجانبه‌ای است که شامل عوامل فیزیکی، اجتماعی، فرهنگی، و محیطی می‌شود.

این مرور نشان می‌دهد که طراحی و مدیریت فضاهای دوستدار کودک نیازمند رویکردهای چندجانبه‌ای است که شامل عوامل فیزیکی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی می‌شود. از سویی دریافتیم که تاکنون پژوهش‌های گوناگونی در رابطه با شهر دوستدار کودک، مکان‌های دوستدار کودک، فضاهای گردشگری دوستدار کودک انجام شده است اما پژوهشی یافت نشد که به مجتمع‌های تجاری تفریحی دوستدار کودک پرداخته باشد.

۲.۱. محدوده مورد مطالعه؛

مجتمع تجاری تفریحی و گردشگری خلیج فارس یزد

شهر یزد مرکز استان یزد، در ۲۷۰ کیلومتری (۱۷۰ مایل) جنوب شرقی اصفهان قرار دارد. در سرشماری سال ۲۰۱۶، جمعیت آن ۵۲۹ هزار و ۶۷۳ نفر بوده است (ghdx.healthdata.org, 2016). از سال ۲۰۱۷، شهر تاریخی یزد به عنوان میراث جهانی یونسکو شناخته شده است (tourism.yazdcity, 2024). این شهر به شهر بادگیرها معروف شده است. از دیگر جاذبه‌های گردشگری آن آتشکده‌های زرتشتی، آب انبارها، قنات‌ها، یخچال‌ها، صنایع دستی ایرانی، پارچه‌های دست‌بافت (ترمه ایرانی)، ابریشم بافی، نبات‌های ایرانی و شیرینی‌های سنتی است. میراث یزد به عنوان مرکز آیین زرتشتی نیز حائز اهمیت است.

مورد مطالعه ما در این پژوهش مجتمع تجاری تفریحی گردشگری خلیج فارس یزد است که از مراکز خرید و جاذبه‌های گردشگری یزد به شمار می‌آید. این مجموعه بر روی ۱۲ هزار متر مربع زمین و در هفت طبقه بنا شده است که طبقات منفی دو و سه آن به پارکینگ اختصاص دارند. در طبقه منفی یک، هایپرستار واقع شده است. طبقات همکف، نخست و دوم نیز شامل فروشگاه‌های متنوع است که به عرضه تولیدات صاحبان برند اختصاص داده شده است. در طبقه سوم، چهار سالن سینمایی با عنوان پردیس سینمایی جانمایی شده است. از دیگر امکانات تفریحی مجتمع خلیج فارس یزد شهربازی مدرن و کاملاً استاندارد آن است که در طبقه سوم جا دارد و از نظر تفکیک سنی به سه بخش تقسیم گردیده است؛ بخش کودکان، نوجوانان و جوانان. از لحاظ موقعیت جغرافیایی این مکان در نزدیکی فرودگاه و چهار راه

مدیران این مجتمع تلاش دارند تا این مجموعه را به مجتمع تجاری، تفریحی و گردشگری دوستدار کودک تبدیل کنند و در این راستا فعالیت‌هایی نیز انجام شده است؛ مانند تفکیک سنی شهر بازی، زیبایی‌های بصری کودکان، دسترس پذیر کردن تأسیسات، برگزاری جشن‌ها، کنفرانس‌ها و دوره‌های و مسابقات با محور کودکان. در تصویر شماره ۱ چندی از این امکانات و تصاویر آورده شده است.

مواصلاتی یزد قرار گرفته است. همچنین با توجه به نظرانی که کاربران در اپلیکیشن نشان به این مکان داده‌اند، می‌توان گفت این مجتمع یکی از مراکز خرید خوب این منطقه است.

این مجتمع دارای ۳۲ پله برقی و ۱۸ آسانسور و موتورخانه بزرگ و مجهز آن، تهویه مطبوع ۸۰ هزار مترمربع فضای این مجموعه را فراهم کرده است. این مجتمع از لحاظ معماری و طراحی داخلی دارای تسهیلات و امکانات لازم برای افراد دارای معلولیت است (portal.yazdcity).

تصویر شماره ۱: تصویری از امکانات و تسهیلات مجتمع تجاری تفریحی خلیج فارس یزد

۳. روش پژوهش

این تحقیق به صورت مطالعه عمیق و ترکیبی در دو فاز به صورت متوالی انجام شده است که در این مطالعه به شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای کودکان در قالب شاخص‌های دوستدار کودک به منظور تحلیل تحقق‌پذیری دوستدار کودک در مجتمع‌های تجاری تفریحی پرداخته می‌شود.

فاز نخست: رویکرد این فاز کیفی و راهبرد تحقیق مطالعه موردی و با هدف شناسایی شاخص‌های دوستدار کودک در مجتمع‌های تجاری - تفریحی و گردشگری انجام پذیرفته است. به عقیده سکاران در مطالعات حوزه‌های جدید که کمتر مورد بررسی قرار گرفته‌اند، رویکردهای کیفی مناسب‌ترند (Sekaran, 2003).

به منظور تجزیه و تحلیل یافته‌ها از روش تحلیل تماتیک شش مرحله‌ای کلازک و براون^۱ استفاده کردیم. به عقیده این دو محقق آغازگر فرایند تحلیل تم از زمانی است که تحلیلگر الگوهای موضوعی و معنایی جذاب را مورد نظر قرار دهد. به این ترتیب که رونوشت مصاحبه‌ها چندین بار مورد مطالعه قرار گرفته و طی رفت و برگشت مستمر بین مجموعه داده‌ها و خلاصه‌های کدگذاری شده مفاهیم به دست آید (Clarke & Braun, 2013). خلاصه گام‌های این روش عبارتند از:

۱- آشنایی با داده‌ها: بازخوانی مکرر داده‌ها برای شناسایی معانی و الگوها و یادداشت‌برداری برای استفاده در مراحل بعدی.

۲- ایجاد کدهای اولیه: استخراج ویژگی‌های برجسته از داده‌ها و کدگذاری آنها بر اساس تم‌های داده‌محور به منظور پوشش کامل

مجموعه داده‌ها.

۳- جست و جوی تم‌ها: دسته‌بندی کدهای اولیه در قالب مقوله‌های اصلی و فرعی و حذف موارد غیرضروری.

۴- بازبینی تم‌ها: بررسی مجدد و پالایش تم‌ها برای اطمینان از شفافیت، استقلال و پوشش کامل ایده‌های موجود در داده‌ها.

۵- تعریف و نام‌گذاری تم‌ها: تعریف تم‌ها، بازبینی مجدد و تحلیل داده‌های مرتبط برای نهایی‌سازی ساختار.

۶- تهیه گزارش: نگارش گزارش نهایی شامل تحلیل‌های انجام‌شده و نتایج به دست آمده.

فاز دوم: در این فاز پژوهش از نظر ماهیت کمی، از نظر پارادایم اثبات‌گرایی و از نظر هدف کاربردی است. مقوله‌های شناسایی شده با کمک پنل خبرگان منتخب در فاز نخست به روش توصیفی - تحلیلی و از طریق برداشت‌ها و مطالعات میدانی به کمک پرسشنامه محقق ساخته با تکیه بر تکنیک مدل‌سازی ساختاری - تفسیری (FMEA) اولویت‌بندی می‌شوند. این تکنیک به عنوان یک ابزار نظام یافته بر پایه کار گروهی، تجزیه و تحلیل حالات خطا (شکست) و آثار آن تعریف می‌کنند که به شناسایی، پیشگیری، حذف یا کنترل حالات، علل و اثرات خطاهای بالقوه در یک سیستم خدماتی می‌پردازند (Stamatics, 1995) (این تکنیک مبتنی بر یک فرایند منظم و هدفمند است که اجرا و پیاده‌سازی آن منجر به شکل‌گیری جدولی می‌شود که نیازهای به دست آمده (شاخص‌های دوستدار کودک) در فاز یک را اولویت‌بندی می‌نماید. برای محاسبه اولویت نیازهای به دست آمده (اولویت تحقق‌پذیری شاخص‌ها) به صورت زیر (معادله شماره ۱) عمل می‌گردد:

1 Clarke & Braun

$$PRN = O \times S \times D$$

که O احتمال وقوع (احتمال تحقق)، S شدت اثر و D قدرت تشخیص یا احتمال کشف است (Lipol and Haq, 2011). احتمال وقوع و شدت اثر با مقیاس مورد استفاده که در این پژوهش از طیف پنج نقطه ای لیکرت (خیلی کم = ۲، کم = ۴، متوسط = ۶، زیاد = ۸، خیلی زیاد = ۱۰) استفاده گردیده است، رابطه مستقیم دارد. در حالی که قدرت تشخیص یا احتمال کشف با معیار رتبه دهی رابطه معکوس دارد. بدین معنا که اگر میزان احتمال کشف خیلی کم باشد، باید میزان عددی ۱۰ برای آن در نظر گرفته شود (Tchorzewska-Cieslak and Rak, 2010). روش گردآوری اطلاعات در این تکنیک به صورت گسترده، توزیع پرسشنامه است (Zeng et al, 2007). این تحقیق به صورت مطالعه ای عمیق و ترکیبی در دو فاز متوالی به بررسی تحقق پذیری شاخص های دوستدار کودک در مجتمع های تجاری - تفریحی پرداخته است.

۴. یافته ها

پژوهش حاضر با هدف تحلیل تحقق پذیری شاخص های توسعه گردشگری دوستدار کودک در مجتمع های تجاری تفریحی با رویکرد آمیخته در دو فاز متوالی کیفی و کمی انجام پذیرفته است. فاز نخست پژوهش کیفی است چراکه به عقیده پوریا و تیموئی مشکلات مطالعه در زمینه گردشگری کودک، نیاز به بهره گیری از تخصص خاص کودکان مثلاً روان شناسان کودک یا مربیان مهد کودک، ناکافی بودن دانش

کودکان از گردشگری و ناآشنایی با نظریاتی است که می بایستی رفتار کودکان را به صورت مفهوم درآورند (Poria & Timothy, 2014). فاز دوم این پژوهش کمی است که به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روش تجزیه و تحلیل شکست و اثرات آن استفاده گردیده است. ما در این پژوهش از مجتمع تجاری، تفریحی و گردشگری خلیج فارس به عنوان مورد مطالعه بهره بردیم؛ چراکه این مرکز یکی از مراکز بزرگ خرید و جاذبه های گردشگری یزد است. این مرکز شامل فروشگاه های متنوع، پردیس سینمایی و شهر بازی است که از نظر تفکیک سنی به سه بخش تقسیم گردیده است؛ بخش کودکان، نوجوانان و جوانان (tourism.yazdcity.ir, 2024). از لحاظ موقعیت جغرافیایی این مکان در نزدیکی فرودگاه و چهار راه مواصلاتی یزد قرار گرفته که با توجه به این امر مورد اقبال و بازدید گردشگران شهری یزد است.

۴.۱. فاز نخست: با توجه به مرکب و پیچیده بودن مفاهیم و بحث تخصصی بودن طراحی مجتمع های تجاری تفریحی، جامعه آماری مصاحبه های هدف را خبرگان (افراد دارای سابقه مطالعه و پژوهش در این حوزه یا حداقل دارای پنج سال سابقه فعالیت) حوزه گردشگری، گردشگری کودک، معماری و طراحی فضاهای تفریحی تجاری و کودکان تشکیل داده اند که به طور دائم یا موقت با مجتمع تجاری تفریحی خلیج فارس یزد همکاری داشته اند. همگی خبرگان والد بوده و حداقل یکبار به همراه فرزند خود از مجتمع دیدار داشته اند.

جدول شماره ۱؛ مشخصات خبرگان

رده سنی	تعداد	جنسیت	تحصیلات	حوزه تخصصی
۳۰-۶۵	۳۱	۱۴ زن ۱۷ مرد	کارشناسی: ۱۱ نفر کارشناسی ارشد: ۱۵ نفر دکتری: ۴ نفر دانشیار: ۱	متخصصان حوزه گردشگری: ۱۰ متخصصان و فعالان حوزه گردشگری کودک: ۳ روان شناسان کودک: ۷ متخصصان طراحی فضاهای تفریحی تجاری: ۱۱

طی این مصاحبه از چپستی و چرابی گذر کردیم و تا مرحله چگونگی دستیافت به آن و حداعلا پیش رفتیم. در این پژوهش فرایند گردآوری و تحلیل داده ها همزمان انجام پذیرفت؛ یعنی زمانی که نیازی شناسایی می گردید، با سایر نیازهای مشخصه از سایر پاسخ دهندگان، مقایسه و شباهت ها و تفاوت های آنها تعیین و با پرسش های بعدی مورد بررسی قرار می گرفت. در واقع این فرایند گردآوری و تحلیل داده ها تا جایی که به اشباع نرسیدیم، ادامه پیدا کرد (Strauss & Corbin, 1998).

حجم نمونه آماری در گام نخست بر اساس اشباع نظری ۳۱ نفر است که از مصاحبه ۲۷ به بعد هیچ تغییری در مقوله های پژوهش انجام نشد و چهار مصاحبه دیگر برای اطمینان از به اشباع رسیدن، انجام گردید. روش گردآوری اطلاعات در این فاز، تحقیقات میدانی در مجتمع تجاری تفریحی خلیج فارس یزد است و از مصاحبه های عمیق و نیمه ساختاریافته به عنوان ابزار جمع آوری اطلاعات استفاده شد. سئوالات مصاحبه به صورت پاسخ باز بود و پاسخ دهنده به صورت آزادانه مطالب را بیان می کرد. مصاحبه ها در شهریور ماه ۱۴۰۲ انجام شد و بین ۲۰ تا ۴۰ دقیقه به طول انجامید. همچنین از هر پاسخ دهنده به صورت جداگانه مصاحبه گردید تا تعصب در نتایج به حداقل برسد. روایی نتایج با استفاده از تأیید نتایج به وسیله خبرگان و همچنین پایایی از طریق روش توافق بین دو کدگذار بررسی شده که مقدار آن برابر با ۸/۰ است.

با توجه به این که افراد مورد مطالعه ما جزئی از جامعه پنهان هستند (به راحتی قابل شناسایی نیستند و همچنین بخش کوچکی از یک جامعه خیلی بزرگ را تشکیل می دهند)، نمونه گیری از آنها با روش های نمونه گیری سنتی مانند تصادفی امکان پذیر نیست چراکه نیازمند منابع زمانی، مالی و توان بالای پژوهشگر (عدم تمایل اعضای حاضر در جامعه پنهان به تعامل با پژوهشگر) است. به عقیده گریفیث و همکاران بهترین تکنیک برای نمونه گیری از جامعه پنهان، تکنیک هدفمند متوالی و روش های نمونه گیری گلوله برفی (SS) و پاسخگو محور (RDS) است که ما در این پژوهش از نمونه گیری گلوله برفی بهره جستیم (Griffith et al, 2016)؛ با ارجاع یک خبره به خبره بعدی. اصل بر یافتن تمامی موردهای ممکن گذاشته شد و تا زمانی که گردآوری داده ها پرداخته شد که میزان اطلاعات جدید کامل گردید (Danayifard & Kazemi, 2010). با پرسش های گوناگونی نظیر «به نظر شما مجتمع تجاری تفریحی دوستدار کودک یعنی چه؟» یا «تعریف شما از مجتمع تجاری تفریحی مناسب گردشگری کودک چیست؟» و «به عقیده شما نیازهای یک کودک در یک مجتمع تجاری تفریحی چیست؟» فرایند گردآوری داده ها آغاز گردید. در واقع این پرسش ها برای کشف نیاز گردشگران کودک در مجتمع های تجاری تفریحی یا به عبارتی کشف مقوله های مبدله یک مجتمع تجاری تفریحی به مجتمعی دوستدار کودک بود.

داده‌ها و خلاصه‌های کدگذاری شده و تحلیل داده‌هایی است که به وجود می‌آیند. جدول شماره ۲ نمونه ای از گزاره‌های کلامی و کدهای استخراج شده را نشان می‌دهد.

پس از انجام مصاحبه‌ها، متن پیاده شده روی کاغذ به دفعات مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت. سپس با توجه به دو ویژگی «جالب» و «مرتبط» بودن از دید پژوهشگر، کدها از متن مصاحبه‌ها استخراج گردید. این تحلیل شامل یک رفت‌وبرگشت مداوم بین مجموعه

جدول شماره ۲: نمونه‌ای از گزاره‌های کلامی و کدهای استخراج شده

گزاره کلامی	کد
P _۳ : "بچه‌ها زود گرسنه می‌شند، به همین خاطر غذاهای سالم و مقوی مثل آب میوه، ساندویچ، شیر و ... باشه که استفاده کنند..."	تدوین آیین نامه تغذیه‌ای مناسب کودک به رستوران‌ها و کافی شاپ‌های داخل فضای مجتمع
P _۱ : "احساس امنیت و آرامش ذهنی مادر خیلی مهمه که با خیال آسوده کودکش رو بسپاره و خرید بکنه..."	ساخت محیطی ایمن از نظر جسمانی (وجود نرده و حفاظ)
P _۴ : "این مجتمع‌ها باید امن باشند، با استفاده از نرده و حفاظ، تشک‌های نرم، وسایل استاندارد و..."	ایمنی بهداشتی (نظافت و ضد عفونی هر روزه محیطی)
P _۷ : "فضا جوری ساخته بشه که راحت بشه همه قسمت‌ها را ضد عفونی و تمیز کرد..."	
P _۲ : "جای الکل و مواد ضد عفونی در دسترس باشه و مسئولان مجتمع‌ها ضد عفونی انجام بدن..."	
...	

به این ترتیب، با حذف کدهای مشابه، تعداد ۳۹ کد به دست آمد که پس از پنج مرتبه مرور مستمر کدهای استخراجی به صورت زیر دسته‌بندی شده‌اند (جدول شماره ۳).

جدول شماره ۳: نتایج حاصل از تحلیل تم

شماره	مقوله‌های اصلی	کدها یا مقوله‌های حاصله از مصاحبه‌ها
۱	تسهیلات و امکانات زیرساختی	توجه به دسترسی پذیر بودن (وجود رمپ برای کودکان ناتوان جسمی)
۲		سرویس بهداشتی مناسب برای کودکان
۳		امکانات رفاهی والدین برای کنترل و نگهداری کودک
۴		انواع وسایل بازی فردی و گروهی
۵		تجهیز و فراهم‌آوری فناوری‌های الکترونیکی و اینترنتی کارآمد برای کمک به والدین به منظور کنترل و یاری کودکان
۶		سالن تئاتر و سینمای مجزا برای کودک
۷		دسترسی راحت از مناطق مختلف شهر
۸		آب آشامیدنی در دسترس کودکان
۹	مدیریت و برنامه ریزی	تبلیغات و بازاریابی گردشگری کودک
۱۰		تدوین آیین‌نامه‌ای مدون برای برنامه‌ریزی و مدیریت مکانی در حوزه کودک (خلق فرصت برابر برای استفاده کنندگان در هر گروه سنی و با هر توانایی جسمی)
۱۱		تدوین آیین نامه تغذیه‌ای مناسب کودک به رستوران‌ها و کافی شاپ‌های داخل فضای مجتمع
۱۲		ساماندهی فضاها در حوزه محصولات فرهنگی کودک
۱۳	ایمنی و احساس امنیت	ساخت محیطی ایمن از نظر اجتماعی (برآوردن احساس استقلال)
۱۴		ساخت محیطی ایمن از نظر جسمانی (وجود نرده و حفاظ)
۱۵		ایمنی بهداشتی (نظافت و ضد عفونی هر روزه محیطی)
۱۶		وجود نیروی انسانی متعهد به عنوان نگهبان
۱۷		تفکیک سنی کودکان از طریق گروه‌بندی و داشتن مربی برای هر گروه سنی (امنیت روانی و حفظ آرامش)
۱۸		استفاده از دوربین‌های مدار بسته
۱۹		پارکینگ در دسترس و ایمن برای گردشگری کودک
۲۰		آموزش تاب‌آوری در قبال گروه‌های مختلف از طبقات اجتماعی مختلف و قومیت‌های متفاوت (کنترل هیجانات)
۲۱	نیازهای آموزشی و خودشنکوفایی	آموزش مهارت‌های اجتماعی به صورت بازی (دوست یابی)
۲۲		آموزش مدیریت زمان
۲۳		انواع بازی‌های ورزشی، فکری، خلاقانه، هیجان‌انگیز (آموزش حل مسئله)
۲۴	نیازهای اجتماعی و فرهنگی	تقویت فرهنگ کار تیمی با بازی‌های گروهی
۲۵		مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان (افزایش اعتماد بنفس در کودکان)
۲۶		تسهیل و تشویق مشارکت والدین در بازی با کودک (بهبود روابط با والدین)
۲۷		آموزش ارزش‌ها و سنت‌های بومی به منظور تقویت و ارتقای فرهنگی-دینی
۲۸	نیازهای بصری و ظاهری	زیباسازی و مهیج سازی فضا به منظور همخوان شدن با شخصیت کودکان (استفاده از رنگ‌های شاد و پر انرژی)
۲۹		توجه به مقیاس‌های کودکان در طراحی فضا (آزادی حرکت و جابه‌جایی برای کودکان)
۳۰		توجه به گوناگونی سنی و جنسیتی در طراحی فضاهای تفریح و سرگرمی
۳۱		نورپردازی مناسب و خوب
۳۲		استفاده از مواد و مصالح مناسب کودک
۳۳		فضای استراحت کودکان با طراحی جذاب به منظور امنیت فکری
۳۴		طراحی فضاهای تعاملات کودکان به منظور ادغام اجتماعی و برانگیختن حس تعلق فضایی در کودک
۳۵		برگزاری مسابقه‌های ورزشی کوچک مقیاس مثل دو، اسکیت، طناب کشی به همراه صدای زنگ
۳۶		خلق تجربه (مونتاژ وسایل بازی سپس استفاده از آن)
۳۷		قصه خوانی یا کتاب خوانی کودک
۳۸	تفریحات، سرگرمی‌ها و رویدادهای اجتماعی	برگزاری جشنواره تئاتر و فیلم کودک
۳۹		برگزاری مسابقات و همایش‌های هنری مانند نقاشی‌های موضوعی

۴.۲. فاز دوم: از پنل خبرگان فاز نخست به عنوان جامعه آماری فاز دوم استفاده گردید. تحقیقات میدانی روش گردآوری اطلاعات در این فاز است و از پرسشنامه محقق ساخته به عنوان ابزار جمع‌آوری اطلاعات به منظور ارزیابی و اولویت‌بندی ۳۹ نیاز به دست آمده از فاز نخست استفاده گردید. پرسشنامه دارای ۳۹ سؤال بسته بود که مقوله‌های شناسایی شده در فاز نخست را اولویت‌بندی می‌کرد. از خبرگان درخواست شد که به مقوله‌های بیان‌شده با توجه به درجه اهمیت و وضعیت موجود و بر اساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (از خیلی زیاد تا خیلی کم) امتیاز بدهند. از ۳۹ سؤال پرسشنامه، ۱۹ سؤال مربوط به طراحی محیط مجتمع‌های تجاری - تفریحی و ۲۰ سؤال مربوط به نیاز کودکان در مجتمع‌های تجاری - تفریحی است. با توجه به این که پرسشنامه از متن مصاحبه‌ها به دست آمده و مورد تأیید خبرگان است، دارای روایی است. به منظور ارزیابی پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شده که مقدار آن برابر ۰/۹۱۷ محاسبه گردیده،

بنابراین پایایی پرسشنامه مورد تأیید است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در فاز دوم از تکنیک FMEA استفاده شده است که برای انجام تکنیک FMEA تیم تشکیل شده باید به مقوله‌های شناسایی شده بر اساس پارامترهای احتمال وقوع، شدت و قدرت تشخیص امتیازی بدهد. احتمال وقوع نیاز (احتمال تحقق شاخص)، شدت اثر و قدرت تشخیص یا احتمال کشف آن نیاز به وسیله مسئولان مربوطه در نظر گرفته می‌شود. پس از تکمیل پرسشنامه‌های مد نظرات برای هر یک از مقوله‌ها، محاسبه و در نهایت از طریق حاصل ضرب این سه پارامتر، عدد اولویت ریسک برای هر مقوله تعیین می‌گردد. پس از تکمیل پرسشنامه FMEA به وسیله پنل خبرگان، اطلاعات به دست آمده با استفاده از نرم‌افزارهای Excel و XFMEA مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نظرات برای هر یک محاسبه شده و سپس RPN ها به دست آمد و اولویت هر مقوله سنجیده گردید. سپس در جدول شماره ۴ براساس اولویت ها مقوله‌ها دسته بندی گردیدند.

جدول شماره ۴: مقوله‌های اولویت بندی شده ←

Rank (اولویت)	RPN (حاصل ضرب سه عامل)	D (قدرت تشخیص)	S (شدت اثر)	O (احتمال تحقق)	مقوله
۱	۳۷۰/۵۸	۶/۹۸	۷/۵۲	۷/۰۶	تدوین آیین‌نامه‌ای مدون برای برنامه‌ریزی و مدیریت مکانی در حوزه کودک (خلق فرصت برابر برای استفاده کنندگان در هر گروه سنی و با هر توانایی جسمی)
۲	۳۶۸/۶۹	۷/۲۶	۷/۳۶	۶/۰۹	توجه به مقیاس‌های کودکان در طراحی فضا (آزادی حرکت و جابه‌جایی برای کودکان)
۳	۳۴۶/۹۹	۷/۱۸	۷/۷۲	۶/۲۶	طراحی فضای تعاملات کودکان به منظور ادغام اجتماعی و برانگیختن حس تعلق فضایی در کودک
۴	۳۴۲/۸۰	۶/۵۴	۷/۸	۶/۷۲	ساخت محیطی ایمن از نظر جسمانی (وجود نرده و حفاظ)
۵	۳۴۷/۰۷	۷/۴۴	۷/۵۴	۶/۰۸	تدوین آیین‌نامه تغذیه‌ای مناسب کودک به رستوران‌ها و کافی‌شاپ‌های داخل فضای مجتمع
۶	۳۴۱/۸۵	۶/۴۴	۷/۵۴	۷/۰۴	ایمنی بهداشتی (نظافت و ضد عفونی هر روزه محیطی)
۷	۳۱۹/۰۷	۷/۲۶	۶/۷۲	۶/۵۴	زیباسازی و مهیج سازی فضا به منظور همخوان شدن با شخصیت کودکان (استفاده از رنگ‌های شاد و پر انرژی)
۸	۳۰۱/۷۹	۵/۴۴	۸/۰۴	۶/۰۹	ساخت محیطی ایمن از نظر اجتماعی (برآوردن احساس استقلال)
۹	۲۹۵/۲۸	۷/۳۶	۶/۸	۵/۰۹	آموزش تاب‌آوری در قبال گروه‌های مختلف از طبقات اجتماعی مختلف و قومیت‌های متفاوت (کنترل هیجانات)
۱۰	۲۹۴/۵۰	۶/۶۲	۷/۵۴	۵/۰۹	دسترسی راحت از مناطق مختلف شهر
۱۱	۲۷۸/۸۸	۶/۵۴	۶/۰۹	۶/۱۸	انواع وسایل بازی فردی و گروهی
۱۲	۲۷۵/۶۵	۷/۰۴	۶/۴۴	۶/۰۸	استفاده از مواد و مصالح مناسب کودک
۱۳	۲۶۴/۴۹	۷/۱۸	۶/۴۴	۵/۷۲	آب آشامیدنی در دسترس کودکان
۱۴	۲۶۵/۶۵	۷/۰۴	۷/۰۴	۵/۳۶	سرویس بهداشتی مناسب برای کودکان
۱۵	۲۵۲/۰۸	۷/۰۴	۶/۲۶	۵/۷۲	انواع بازی‌های ورزشی، فکری، خلاقانه، هیجان‌انگیز (آموزش حل مسئله)
۱۶	۲۴۲/۴۹	۶/۲۶	۶/۸	۵/۷۲	تقویت فرهنگ کار تیمی با بازی‌های گروهی
۱۷	۲۴۲/۶۱	۷/۰۸	۷/۲۶	۴/۷۲	توجه به گوناگونی سنی و جنسیتی در طراحی فضاهای تفریح و سرگرمی
۱۸	۲۴۱/۳۹	۶/۶۲	۶/۸	۵/۳۶	نورپردازی مناسب و خوب
۱۹	۲۴۱/۱۵	۷/۰۹	۶/۴۴	۴/۷۴	مشارکت و ارزش‌دهی به کودکان (افزایش اعتماد به نفس در کودکان)
۲۰	۲۲۸/۴۸	۷/۰۹	۶/۲۶	۴/۶۲	فضای استراحت کودکان با طراحی جذاب برای امنیت فکری
۲۱	۲۱۱/۴۰	۶/۷۲	۶/۴۲	۴/۰۹	آموزش مهارت‌های اجتماعی به صورت بازی (دوست‌یابی)
۲۲	۲۰۴/۶۲	۷/۰۹	۶/۰۸	۴/۲۶	استفاده از دوربین‌های مدار بسته
۲۳	۱۷۸/۵۸	۶/۳۶	۶/۴۴	۴/۳۶	پارکینگ در دسترس و ایمن برای گردشگری کودک
۲۴	۱۷۶/۹۵	۵/۲۶	۵/۸	۵/۸	آموزش ارزش‌ها و سنت‌های بومی به منظور تقویت و ارتقای فرهنگی - دینی
۲۵	۱۶۲/۵۵	۵/۱۴	۵/۳۶	۵/۰۹	وجود نیروی انسانی متعهد به عنوان نگهبان
۲۶	۱۲۹/۹۸	۴/۰۹	۵/۶۲	۴/۷۲	تجهیز و فراهم‌آوری فناوری‌های الکترونیکی و اینترنتی کارآمد برای کمک به والدین به منظور کنترل و یاری کودکان
۲۷	۱۲۷/۴۲	۵/۵۴	۵/۱۸	۴/۴۴	تفکیک سنی کودکان از طریق گروه‌بندی و داشتن مربی برای هر گروه سنی

← ادامه جدول شماره ۴: مقوله های اولویت بندی شده

Rank (اولویت)	RPN (حاصل ضرب سه عامل)	D (قدرت تشخیص)	S (شدت اثر)	O (احتمال تحقق)	مقوله
۲۸	۱۳۲/۳۹	۵/۳۶	۵/۳۶	۴/۲۶	امکانات رفاهی والدین برای کنترل و نگهداری کودک
۲۹	۱۳۱/۹۸	۴/۱۴	۵/۸	۵/۰۸	تسهیل و تشویق مشارکت والدین در بازی با کودک (بهبود روابط با والدین)
۳۰	۱۳۲/۰۹	۵/۰۶	۵/۸	۴/۱۶	آموزش مدیریت زمان
۳۱	۹۹/۴۲	۵/۷۲	۴/۲۶	۴/۰۸	خلق تجربه (مونتاز وسایل بازی سپس استفاده از آن)
۳۲	۹۷/۱۰	۴/۰۸	۵/۳۶	۴/۴۴	سالن تئاتر و سینمای مجزا برای کودک
۳۳	۹۶/۵۸	۵/۳۶	۴/۶۲	۳/۹	برگزاری جشنواره تئاتر و فیلم کودک
۳۴	۹۳/۹۹	۴/۵۶	۴/۵۴	۴/۵۴	قصه خوانی یا کتاب خوانی کودک
۳۵	۹۰/۵۳	۴/۰۸	۵/۱۸	۴/۲۶	توجه به دسترس پذیر بودن (وجود رمپ برای کودکان ناتوان جسمی)
۳۶	۸۱/۹۸	۴/۱۶	۴/۳۶	۴/۵۲	برگزاری مسابقات و همایش های هنری مانند نقاشی های موضوعی
۳۷	۶۸/۶۲	۳/۸	۴/۳۲	۴/۱۸	تبلیغات و بازاریابی گردشگری کودک
۳۸	۶۵/۸۶	۴/۶۲	۴/۵۴	۳/۱۴	برگزاری مسابقه های ورزشی کوچک مقیاس مثل دو، اسکیت، طناب کشی به همراه صدای زنگ
۳۹	۱۳/۴۰	۲/۱۸	۲/۷۲	۲/۲۶	ساماندهی فضاهای در حوزه محصولات فرهنگی کودک

۵. بحث

یافته های به دست آمده از تحلیل مصاحبه منجر به شناسایی ۳۹ مقوله در قالب نیازهای کودکان به عنوان شاخص های دوستدار کودک در مجتمع های تجاری - تفریحی شد که در هفت دسته کلی با عنوان مقوله اصلی «تسهیلات و امکانات زیرساختی، مدیریت و برنامه ریزی، ایمنی و احساس امنیت، نیازهای آموزشی و خودکوفایی، نیازهای اجتماعی و فرهنگی، نیازهای بصری و ظاهری، تفریحات و سرگرمی ها و رویدادهای اجتماعی» طبقه بندی گردیدند. ۳۱ مقوله به دست آمده از فراگرد تحلیل تم در بستر مجتمع تجاری تفریح و گردشگری خلیج فارس یزد با مؤلفه های دوستدار کودک مورد مطالعه در تحقیقات گذشته همخوانی دارند (Perry et al., 2018; Mokhtari Malekabadi & Beheshtinejad, 2015; Asadi et al., 2020; Goodarz et al., 2023; Mojtaboui et al., 2014; Hansen, 2019; Okan & Bozyigit, 2020; Cauderli & Gok, 2022; Gu et al., 2024; Siok et al., 2022; Cushing, 2022; Williams et al., 2020; Egli et al., 2016)؛ در حالی که هشت مقوله جدید در رابطه با ویژگی های ملموس و ناملموس مجتمع های تجاری - تفریحی و نیازهای کودکان در این پژوهش شناسایی گردید. یافته های به دست آمده از تکنیک FMEA نشان داد که مقوله تدوین آیین نامه ای مدون برای برنامه ریزی و مدیریت مکانی در حوزه کودک (خلق فرصت برابر برای استفاده کنندگان در هر گروه سنی و با هر توانایی جسمی) با 370.58 ضریب RPN، اولویت نخست خبرگان است که این موضوع نشان از اهمیت برنامه ریزی، ایجاد راهبردهای مؤثر و مدیریت مکانی کارا به منظور تحقق پذیر شدن مؤلفه های دوستدار کودک در مجتمع های تجاری تفریحی دارد. در راستای تحقق عدالت اجتماعی هر کودکی در هر شرایط جسمی، با هر نژاد و جنسیتی باید از فرصت استفاده برابر از تسهیلات و زیرساخت های رفاهی، تفریحی و گردشگری برخوردار باشد. سیوک و همکاران معتقدند که گروه های سنی متفاوت ترجیحات و نیازمندی های متفاوتی دارند، بنابراین امکانات و تأسیسات هتل ها باید بر اساس گروه های سنی تفکیک شوند (Siwek et al, 2022). مقوله توجه به مقیاس های کودکان در طراحی فضا (آزادی حرکت و جابه جایی برای کودکان) با ضریب 368.69، اولویت دوم را به دست آورد که نشان دهنده این مهم هست که توجه به تفاوت

فیزیولوژیک کودکان در قیاس با بزرگسالان برای کارآمد شدن فضاهای گردشگری و تبدیل این فضاها به فضاهایی دوستدار کودکان حائز اهمیت است. عسگرزاد نوری و همکاران معتقدند که اگر فضاهای گردشگری طراحی شده با ابعاد وجودی کودک تناسب لازم را داشته باشد، می توانند نقش مؤثری بر یادگیری و تجربه دروس بزرگ زندگی آنها داشته باشند (Asgarnejad Noori et al, 2020). پری و همکاران، بارتلت^۱ و همکاران، کریستیدو و همکاران، هانسن، مختاری ملک آبادی و بهشتی نژاد، گودرزی و همکاران، مجتبوی و همکاران و اسعدی و همکاران نیز در مطالعات خود به این موضوع از جنبه های متفاوت نقبی زده اند و از اهمیت سهولت استفاده سخن رانده اند (Perry et al., 2018; Bartlett et al, 2016; Christidou et al, 2013; Hanssen, 2019; Mokhtari Malek Abadi & Beheshtinejad, 2015; Goodarz et al, 2020; Mojtaboui et al, 2014; Asadi et al, 2020). مقوله طراحی فضای تعاملات کودکان به منظور ادغام اجتماعی و برانگیختن حس تعلق فضایی در کودک اولویت بعدی را کسب نمود. عسگرزاد نوری و همکاران معتقدند که در طراحی فضاهای گردشگری باید در پی فراهم کردن بستری مناسب به منظور تفریح و سرگرمی، آموزش و پرورش، رشد فکری و اجتماعی متناسب با ابعاد وجودی کودک باشیم؛ چراکه نقش مؤثری بر یادگیری و کسب تجربه زندگی آنها دارد (Asgarnejad Noori et al, 2020). آموزش و پرورش، رشد فکری و اجتماعی این افراد را به عهده دارد. به عقیده کریستیدو و همکاران^۲ فراهم آوری فضای آرامش بخش و مفرح برای تعاملات کودکان تأثیر بسزایی در رشد شخصیتی و توسعه فردی و اجتماعی کودکان دارد. امروزه با افزایش روند آپارتمان نشینی، کاهش فرزندآوری و افزایش تک فرزندی، شاهد کاهش تعاملات اجتماعی کودکان به خصوص بعد از پاندمی کرونا بوده ایم که این امر تأثیر مخربی بر روان کودکان دارد (Christidou et al, 2013). کودکان با بازی و برقراری ارتباط آموزش می بینند، تجربه کسب می کنند، شاد می شوند و برای دشواری های زندگی بزرگسالی مهیا می گردند. ساخت محیطی ایمن از نظر جسمانی (وجود نرده و حفاظ) با ضریب 342.80، در اولویت بعدی خبرگان قرار گرفته است. سازمان یونیسف در

1 Bartlett

2 Christidou

سال 2018 محیط های دوستدار کودک را محیط هایی معرفی نمود که کودکان در آن احساس امنیت و آرامش کنند. از سویی پری و همکاران، گودرزی و همکاران، هانسن، کالدیرلی و گک، ویلیامز و همکاران، کوشینگ در مطالعات خود به این مورد اشاره مختصری داشتند (Perry et al, 2018; Goodarz et al, 2023; Hanssen, 2019; Cauderli & Gok, 2022; Williams et al, 2022; Cushing, 2016). در این پژوهش به شاخص امنیت با دید گسترده تر و به صورت سیستماتیک پرداخته شده و مقوله های ساخت محیطی ایمن از نظر اجتماعی (برآوردن احساس استقلال)، ساخت محیطی ایمن از نظر جسمانی (وجود نرده و حفاظ)، ایمنی بهداشتی (نظافت و ضد عفونی هر روزه محیطی)، تفکیک سنی کودکان از طریق گروه بندی و داشتن مربی برای هر گروه سنی (امنیت روانی و حفظ آرامش)، استفاده از دوربین های مدار بسته و پارکینگ در دسترس و ایمن برای گردشگری کودک ذیل مقوله اصلی ایمنی و احساس امنیت در نظر گرفته شده است. چراکه ایمنی و ایجاد حس امنیت در کودکان، عامل مطلوبیت فضایی در توسعه گردشگری (Goodarz et al, 2023) و پاسخگو بودن محیط به نیاز کودکان (Hanssen, 2019) است.

مقوله تدوین آیین نامه تغذیه ای مناسب کودک به رستوران ها و کافی شاپ های داخل فضای مجتمع با ضریب 341.07 اولویت پنجم را دریافت کرد. مقوله آیین نامه تغذیه ای مناسب کودک در خدمات غذا و نوشیدنی در مطالعه اکان و بوزیگیت به عنوان یکی از ویژگی های هتل های دوستدار کودک و در مطالعه اگلی و همکاران (2020) به عنوان یکی از ویژگی های پارک های دوستدار کودک مورد توجه قرار گرفته است (Akkan & Bozyigit, 2020). ویلیامز و همکاران یکی از دوازده موضوع مؤثر بر سلامتی کودکان در محله های دوستدار کودک را ارائه غذا و نوشیدنی سالم عنوان نمودند (Williams et al, 2022).

به طور کلی می توان عنوان کرد که مقوله اصلی مدیریت و برنامه ریزی بالاترین اولویت از نظر تحقق پذیری را دریافت نمود که بیانگر این موضوع است که توسعه گردشگری کودک و برآوردن نیازهای آنها به عزم همه جانبه بخش دولتی و خصوصی محتاج است که جز با برنامه ریزی، مدیریت و توسعه همه جانبه امکان پذیر نیست. گودرزی و همکاران در مطالعه خود که به بررسی و تحلیل موانع توسعه گردشگری کودک و خانواده در شهر اهواز پرداخته اند، به این موضوع اشاره کرده اند و آن را یکی از موضوعات قابل تأمل در رابطه با توسعه گردشگری کودک دانسته اند (Goodarz et al, 2023). مقوله اصلی ایمنی و احساس امنیت در اولویت بعدی تحقق پذیری مجتمع های تجاری تفریحی دوستدار کودک از دیدگاه خبرگان است. از آنجایی که نیازهای کودکان پویایی زیادی از خود نشان نمی دهند، لازم است با سرمایه گذاری و تصمیم گیری مناسب در بخش خصوصی و دولتی توسعه گردشگری کودک مدنظر قرار گیرد.

نیازهای بصری و ظاهری دیگر مقوله اصلی با اولویت بالاست که با مطالعه پیشینه پژوهش دریافتیم که در مطالعات درپسکل و همکاران، کریستیدو و همکاران، پری و همکاران، مجتبوی و همکاران، هانسن و مختاری ملک آبادی و بهشتی نژاد نیز به این مقوله توجه شده است

- 1 Hanssen
- 2 Hanssen

۶. نتیجه گیری

به طور کلی با بررسی مورد مطالعه (مجتمع تجاری تفریحی، گردشگری خلیج فارس یزد) و مطالعات اسنادی دریافتیم که همت و اهمیت کافی در مدیریت و برنامه ریزان می تواند اقدامات مناسبی را به منظور پویایی محیطی رقم بزند. خصوصیات، امکانات و فضاها در این مجتمع به گونه ای طرح ریزی شده تا از بسیاری جهات دوستدار کودک باشد. کیفیت مصالح، مبلمان ها، استفاده درست از نور و رنگ های شاد

- فراهم‌آوری زمینه آموزش مهارت‌های متفاوت زندگی و شکوفایی استعداد و بهبود تعاملات اجتماعی حین بازی و سرگرمی.

- توجه به امنیت بهداشتی کودکان در رابطه با بیماری‌های واگیردار (دست‌رسی کافی و مناسب کودکان به مواد ضدعفونی، عدم پذیرش کودکان بیمار در محوطه‌های بازی، بهداشت محیط و جمع‌آوری مکرر زباله‌ها).

- آموزش کادر نیروی انسانی به منظور مجاب و مجذوب گشتن به کودکان برای ارائه خدمات مناسب کودکان، روماداری با کودکان و آشنایی با نیازها و ترجیحات کودکان.

- توجه به مقوله فرهنگ‌سازی و آموزش روماداری با کودکان دیگر با سن، جنس، نژاد و قومیت متفاوت، آموزش ارزش‌ها و سنت‌های بومی به منظور تقویت و ارتقای فرهنگی - دینی.

- لزوم نیازسنجی و کنترل‌های کیفی به وسیله مدیران و برنامه‌ریزان مجتمع‌های تجاری تفریحی.

۸. پیشنهادات برای تحقیقات آتی

- تحلیل تحقق پذیری مؤلفه‌های توسعه فضاهای دوستدار کودک در بخش‌های مختلف سیستم گردشگری کشور مانند هتل‌ها، پایانه‌های مسافری، رستوران‌ها، کافی شاپ‌ها، مراکز خرید سوغات و ...
- نیازسنجی گروه‌های مختلف سنی و جنسیتی در جاذبه‌ها و زیرساخت‌های مقصد گردشگری به صورت جداگانه.
- بررسی و شناخت مؤلفه‌های فرهنگی در ایجاد حس تعلق مکانی در گردشگری.

۹. محدودیت تحقیق

یکی از انتقادات در ارتباط با گردشگری کودک این است که در مطالعات خود، کودکان نادیده گرفته می‌شوند و معمولاً از لنز بزرگسالان به آنها پرداخته می‌شود. بهتر این بود که بعد از جمع‌آوری داده‌ها از خبرگان، از کودکان خواسته می‌شد که اولویت بندی کنند یا به روش‌های دیگر از کودکان پرسیده شود مانند نقاشی و ... اما امکان این مورد در این تحقیق به دلیل پیچیدگی پرسشنامه وجود نداشت.

کودکانه در محیط‌های نگهداری کودک و شهرسازی، تفکیک سنی شهرسازی، وجود سینمای اختصاصی و مناسب کودکان از نظر ارگونومی و سبک کودکان و ... نشان از توجه به نیازهای جسمی کودکان است. در این مجموعه مضاف بر استفاده از مبلمان پیشرفته در فضاهای متنوع به منظور خلق فضاهای مدرن، امکانات و تسهیلات کودکانه برای تفریح و سرگرمی کودکان و تحقق گردشگری دوستدار کودک انجام پذیرفته است. در این مجتمع برنامه‌ها، همایش‌ها، مسابقات بین شهری و جشن‌های کودکانه در ردیف‌های متفاوت سنی برای فراهم‌آوری و پوشش نیازهای آموزشی، خودشکوفایی، افزایش مشارکت و تعاملات اجتماعی و خلق تجارب ارزشمند برگزار می‌شود. از دیگر اقدامات این مجتمع تدارک سینمای کودک همراه با سانس‌های ویژه متناسب ساعات بیداری کودکان، وجود کالسکه و ماشین‌های حمل کودک به منظور خلق تجربه خوب از خرید خانوادگی است.

در آخر پیشنهادهای برای تحقق پذیری مقوله دوستدار کودک در مجتمع‌های تجاری تفریحی با عنوان راهکار برای مدیران و برنامه‌ریزان دولتی و بخش خصوصی آمده است تا مجتمع‌هایی از این دست که در این راستا کوشش می‌کنند، بتوانند جنبه‌های مثبت و نقاط قوت خود را ارتقا داده و فرصت‌هایی برای پیشرفت و افزایش کارایی در راستای ایجاد فضاهای دوستدار کودک در گردشگری شهری فراهم آید.

۷. راهکارها

پیشنهادهای به عنوان راهکارهای توسعه مجتمع‌های تجاری تفریحی دوستدار کودک در زیر ارائه می‌شود:

- هم افزایی بخش دولتی و بخش خصوصی برای توسعه مراکز تجاری تفریحی دوستدار کودک می‌تواند از بروز ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی در سال‌های پیش رو بکاهد.

- تفکیک سنی امکانات و تسهیلات مجتمع‌های تجاری تفریحی به عنوان مثال سینما، شهرسازی و محل نگهداری کودکان و فضاهای بازی به منظور سهولت استفاده با توانایی‌های جسمی متفاوت و توجه مؤکد بر کودکان کم توان.

- توجه به ظرافت‌های طراحی کودکانه از منظر استفاده از رنگ‌های شاد و مفرح، تصاویر و پوسته‌های کودکانه، بازی با نور و نورپردازی مناسب در راستای ایجاد حس تعلق مکانی، ارتقای کیفیت تجارب کودکانه و فراهم‌آوری فضای آرامش‌بخش و مفرح.

- طراحی مناسب مبلمان، فضاهای داخلی و خارجی مجتمع‌های تجاری تفریحی متناسب با ارگونومی و سبک کودکان. سرویس‌های بهداشتی، آشپزخانه، مبلمان مناسب کودکان از لحاظ ساختار، جنس و رنگ.

- توجه به میانگین دمای تابشی، دمای مطلوب و استفاده از گیاهان و فضاهای سبز دائمی در منظر و طراحی داخلی.

- توجه به مباحث ایمنی جسمانی از طریق طراحی مبلمان، فضای بیرونی و داخلی مجتمع (به عنوان مثال تعبیه وسایل حفاظتی مانند نرده و حفاظ

- توجه به امنیت روانی کودکان و ایجاد آرامش روحی از طریق ارائه خدمات مناسب و درخور (به عنوان مثال به کارگیری نیروهای جوان، صبور و خوشرو).

References:

- Akbariyan, Nadia. (2020). Faza-haye Shahrī Motanaseb ba Niyaz Koodakan. Avvalin Konfarans-e Beyn al-Melali Tose'e-ye Paydar va Omran-e Shahrī. [in Persian]. <https://civilica.com/doc/417689>.
- Akbari, Masoud, & Ghanad. (2013). Siyasat-e Kifari-ye Iran dar Qibal-e Atfal va Nojavanan Baze-hadideh Gardeshgari Jensi. Faslnāme Pajooresh-e Hoqoq-e Kifari, 2(5), 121-14. [in Persian]. https://jclr.atu.ac.ir/article_576_8815fecb84a4d0e6bd5faae1b4340929.pdf.
- Akkan, E., & Bozyiğit, S. (2020). A content analysis on child-friendly hotels as an emerging concept in tourism marketing. In Handbook of Research on Resident and Tourist Perspectives on Travel Destinations (pp. 419-439). IGI Global. <http://dx.doi.org/10.4018/978-1-7998-3156-3.ch019>.
- Alborzi, Priya, Sultan Zadeh, Hosseini, & Seyed Behesht. (2023). Tabein-e Mo'allefahā-ye Mo'asar dar Tajrobeh-ye Kharid-e Khānevādi va Memāri-ye Majma'-hā-ye Tejari-Dostdar Khānevādah. Nāme-ye Ensan Shenāsi, 20(36), 13-4. [in Persian]. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17352096.1402.20.36.1.4>
- Amirtha, R., Sivakumar, V. J., & Hwang, Y. (2020). Influence of Perceived Risk Dimensions on e-Shopping Behavioural Intention among Women. J. Theor. Appl. Electron. Commer. Res, 16, 320-355. <https://doi.org/10.3390/jtaer16030022>
- Asadi, M. M., Fallah Tafti, H., & Zahmatkesh Saredorahi, M. (2020). Identification and analysis of child tourism development components based on cultural, infrastructure and physical characteristics of the destination (Case study: Yazd City). Journal of Tourism and Development, 9(2), 97-112. [in Persian]. https://www.itsairanj.ir/article_113755.html?lang=en#:~:text=10.22034/JTD.2019.188977.1761
- Asgarnejad Noori, Bagher, Nemati, Vali, Fani, & Saebnia. (2020). Learning from Children's Tourism in the Sustainable Development of Tourism: The Moderating Role of Family Demographic Characteristics. Tourism and Development, 11(4), 1-18. [in Persian]. https://www.itsairanj.ir/article_141573.html?lang=en#:~:text=10.22034/JTD.2021.300771.2423
- Ballestar, M. T. (2021). Segmenting the future of e-commerce, one step at a time. Journal of theoretical and applied electronic commerce research, 16(2), i-iii. <https://doi.org/10.4067/S0718-18762021000200101>
- Bartlett, S., Hart, R., Satterthwaite, D., de la Barra, X., & Missair, A. (2016). Cities for children: children's rights, poverty and urban management. Routledge. <https://www.iied.org/5336iied>
- Basteh Negar, Qomari, & Rezvan. (2021). Identification and Prioritization of Musical Attractions Effective in the Development of Children's Tourism (Case Study: The Creative City of Sanandaj). Tourism and Development, 10(4), 279-295. <https://doi.org/10.22034/jtd.2021.255252.2162>
- Brown, C., De Lannoy, A., McCracken, D., Gill, T., Grant, M., Wright, H., & Williams, S. (2019). Special issue: child-friendly cities. Cities & Health, 3(1), 1-7. <https://doi.org/10.1080/23748834.2019.1682836>
- Canosa, A., & Graham, A. (2016). Ethical tourism research involving children. Annals of Tourism Research, 61, 219-221. <http://dx.doi.org/10.1016/j.annals.2016.07.006>
- Carpenter, K. (2015). Childhood studies and orphanage tourism in Cambodia. Annals of Tourism Research, 55, 15-27. <http://dx.doi.org/10.1016/j.annals.2015.08.010>
- Census of the Islamic Republic of Iran. (2016). Statistical Center of Iran. p. 21. Archived from the original version (Excel) on November 18, 2020. Retrieved on December 19, 2022. <https://irandataportal.syr.edu/census/census-2016>
- Černikovaitė, M., Karazijienė, Ž., Bivainienė, L., & Dambra, V. (2021). Assessing customer preferences for shopping centers: Effects of functional and communication factors. Sustainability, 13(6), 3254. <http://dx.doi.org/10.3390/su13063254>
- Christidou, V., Tsevreni, I., Epitropou, M., & Kittas, C. (2013). Exploring Primary Children's Views and Experiences of the School Ground: The Case of a Greek School. International Journal of Environmental and Science Education, 8(1), 59-83. <https://search.trdizin.gov.tr/en/yayin/detay/229392/exploring-primary-childrens-views-and-experiences-of-the-school-ground-the-case-of-a-greek-school>
- Cultural Heritage, Tourism, and Handicrafts Organization of Yazd Province. (2024). <https://tourism.yazdcity.ir/en/>

- Cushing, D. F. (2016). Youth master plans as potential roadmaps to creating child-and youth-friendly cities. *Planning Practice & Research*, 31(2), 154-173. <https://doi.org/10.1080/02697459.2015.1110472>
- Danayifard, Hassan, & Kazemi, Seyed Hossein. (2010). *Shive-hā-ye Pajooresh-e Ejtemā'i: Rookardhā-ye Kifī va Kāmī*. William Lawrence Newman, Mo'asseseh-ye Ketāb-e Mehrabān Shahr, Tehran.
- Delgado-de Miguel, J.-F., Buil-Lopez Menchero, T., Esteban-Navarro, M.-Á., & García-Madurga, M.-Á. (2019). Proximity trade and urban sustainability: Small retailers' expectations towards local online marketplaces. *Sustainability*, 11(24), 7199. <https://doi.org/10.3390/su11247199>
- Delic, M., & Knezevic, B. (2014). Development of shopping centers in Central and Southeastern Europe. *Danube Adria Association for Automation and Manufacturing International Scientific Book, DAAAM International*, 471-484. <http://dx.doi.org/10.2507/daaam.scibook.2014.38>
- Driskell, D. (2017). *Creating better cities with children and youth: A manual for participation*. Routledge.
- Egli, V., Villanueva, K., Donnellan, N., Mackay, L., Forsyth, E., Zinn, C., Kytta, M., & Smith, M. (2020). Understanding children's neighbourhood destinations: Presenting the Kids-PoND framework. *Children's Geographies*, 18(4), 420-434. <https://doi.org/10.1080/14733285.2019.1646889>
- Goodarzi, M., Soltani, Z., & Sharifpour, M. (2022). An Analysis of the Barriers to the Development of Child and Family Tourism in Ahvaz Metropolis. *Geographical Journal of Tourism Space*, 11(44), 79-98. [in Persian]. <https://www.magiran.com/p2529762>
- Gram, M., O'Donohoe, S., Marchant, C., & Kaštarić, A. (2019). Fun time, finite time: Temporal and emotional dimensions of grandtravel experiences. *Annals of Tourism Research*, 79. DOI: 10.1016/j.annals.2019.102769
- Griffith, D. A., Morris, E. S., & Thakar, V. (2016). Spatial autocorrelation and qualitative sampling: The case of snowball type sampling designs. *Annals of the American Association of Geographers*, 106(4), 773-787. <https://doi.org/10.1080/24694452.2016.1164580>
- Guo, T., Lin, Z., Zhao, Y., Fang, Z., Fan, Y., Zhang, X., & Li, Y. (2024). Investigation and optimization of outdoor thermal comfort in elementary school campuses: Example from a humid-hot area in China. *Building and Environment*, 248, 111055. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2023.111055>
- Guo, X., & Liu, T. (2022). The psychological process and emotional cognition of children's tourism experiences in Chinese family culture. *Frontiers in Public Health*, 10, 960534. <http://dx.doi.org/10.3389/fpubh.2022.960534>
- Hanssen, G. S. (2019). The social sustainable city: how to involve children in designing and planning for urban childhoods? *Urban Planning*, 4(1), 53-66. <http://dx.doi.org/10.17645/up.v4i1.1719>
- Huda, T. M. N., Jahir, T., Sarker, S., Yeasmin, F., Masud, A. A., Sultana, J., & Winch, P. J. (2021). Formative research to design a child-friendly latrine in bangladesh. *International journal of environmental research and public health*, 18(21), 11092. <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph182111092>
- James, A., & James, A. (2008). *Key Concepts in Childhood Studies*. SAGE. <https://doi.org/10.4135/9781526435613.n46>
- James, A., & Prout, A. (1997). *Constructing and Reconstructing Childhood: Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*. Falmer Press. <https://doi.org/10.4324/9780203362600>
- Jirásek, I., Roberson, D. N., & Jirásková, M. (2017). The impact of families camping together: Opportunities for personal and social development. *Leisure Sciences*, 39(1), 79-93. DOI: 10.1080/01490400.2015.1136251
- Karoubi, Ziaei, Mahmoud, & Mohammadi. (2018). *Tarāhi-ye Yek Model-e Tahlili Kifī Negahsh-e Gardeshgari Koodakan dar Jihat-e Tose'e-ye Ejtemā'i az Tarīqe Sarmāye-hā-ye Nāmlumos. Motāle'āt-e Tose'e-ye Ejtemā'i-ye Irān*, 10(3), 45-66. [in Persian]. SID. <https://sid.ir/paper/516087/fa>
- Karoubi, Ziaei, Mahmoud, & Mohammadi. (2020). *Afzayesh-e Bahre-vari-ye San'at-e Gardeshgari az Tarīqe Jazb-e Bāzār Koodak: Naghsh-e Tasmim-sāzi va Tasmim-gīri Koodakan. Modirīyat-e Bahre-vari*, 14(4(55) Zemeštan), 180-209. [in Persian]. DOI: 10.30495/qjopm.2020.577176.2242
- Kazemi, Amirabrahimi, & Masarat. (2019). Typology of Commercial Complexes in Tehran. *Cultural and Communication Studies*, 56(15), 11-43. [in Persian]. <https://doi.org/10.22034/jcsc.2019.37352>
- Kecici, G. (2017). The aims and learning attainments

- of secondary and high school students attending science festivals: A case study. *Educational Research and Reviews*, 12(23), 1146-1153. DOI: 10.5897/ERR2017.3378
- Kiani, Sedique, & Nazari, Najmeh. (2017). Children's Tourism and Its Role in Environmental Conservation and Sustainable Tourism Development. Fourth International Conference on Environmental Planning and Management, 2017. [in Persian]. <https://faculty.kashanu.ac.ir/skiani/en/articlesInConferences/5942/child-tourism-and-its-role-in-environmental-protection-and-sustainable-tourism-development>
 - Larsen, S., & Jenssen, D. (2004). The school trip: travelling with, not to or from. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 4(1), 43-57. DOI:10.1080/15022250410006273
 - Leveson, N. (1995). Failure mode and effect analysis. *Safeware: System Safety and Computers*, 317-326.
 - Lin, Y. C., Lee, C. L., & Newell, G. (2020). The added-value role of industrial and logistics REITs in the Pacific Rim region. *Journal of Property Investment & Finance*, 38, 597-616. <https://doi.org/10.1108/JPIF-09-2019-0129>
 - Lipol, L. S., & Haq, J. (2011). Risk Analysis Method: FMEA.FMECA in the organizations. *International Journal of Basic & Applied Sciences*, 11(5), 74-82. <https://www.semanticscholar.org/paper/Risk-analysis-method-%3A-FMEA-FMECA-in-the-Lipol/aba31bf32898f29ea56be2e1f5b4f99938face35>
 - Miral Çavdırılı, Z., & Adan Gök, Ö. (2022). An Evaluation of E-complaints of Child Friendly Hotels. *Beykoz Akademi Dergisi*, 2(1). <https://doi.org/10.14514/BYK.m.26515393.2022.sp/55-68>
 - Mohajer, Bashri, Shafiei, Zahed, Khwaja Ahmad Attari, & Taghrai. (2020) Shenāsāyi Mo'allefahā-ye Kīyī Gardeshgari Khalāq Koodak-Mahvor (More Motāleh: Isfahan, Shahr-e Khālaq-e Sanāye' Dašti). *Faslnāme Motāle'āt-e Shahri*, 9(35), 75-86. [in Persian]. DOI:10.34785/J011.2021.395
 - Mohajer, Bashri, Shafiei, Zahed, & Khwaja Ahmad Attari. (2019). Barrasi-ye Naghsh-e Gardeshgari Khalaq Honar Mahvor ba Takid bar Āmozhesh-e Sanāye' Dašti be Koodakan (Motāleh Moredi: Shahr-e Isfahan). *Ebtikar va Khālāqat dar 'Oloum-e Insānī*, 8(3), 217-240. [in Persian]. <https://www.magiran.com/p1948588>
 - Mojtaboui, Seyedeh Maryam, Vali Dad, Mohammad Taqi, & Shahsavari, Nahid. (2014). Barrasi-ye Avāmel Mo'asar bar Ejād-e Khālāqat dar Fazā-hā-ye Mote'ālaq ba Koodak. *Nohomin Symposium Pishraft-hā-ye 'Oloum va Teknolojī (Komisiyun-e Awwal: Hamayesh-e Melli Memāri, Shahr-sāzi va Tose'e-ye Paydār ba Mahviyat-e Khwānash Hoviyat-e Irāni-Islāmi dar Memāri va Shahr-sāzi)*. Mashhad, Irān, Abān 1393, Mo'asseseh-ye Āmozhesh 'Ali-ye Khāvarān. [in Persian]. <https://civilica.com/doc/347035>
 - Mokhtari Malek Abadi, Reza, & Beheshtinejad, Fatemeh. (2015). Shahr-e Isfahan ba Shākhasehā-ye Gardeshgari Doštard Koodak ba Takid bar Shahr-e Royāhā-ye Isfahan. *Konfarans-e Beyn al-Melali Pajooresh-hā-ye Novin dar Omran, Memāri va Shahr-sāzi, Dowreh 1*. [in Persian]. <https://civilica.com/doc/562176>
 - Nam, H., & Nam, S. I. (2018). Child-friendly city policies in the Republic of Korea. *Children and Youth Services Review*, 94, 545-556. DOI:10.1016/j.childyouth.2018.08.033
 - Nemati Giv, Anahita. (2017). Tahlil-e Tahaqqoq-Paziri Shākhasehā-ye Gardeshgari Doštard Koodak dar Fazāhā-ye Shahri (Namuneh Moredi: Pārk-e Professor Bāzīmā Mashhad).
 - Perry, M. A., Devan, H., Fitzgerald, H., Han, K., Liu, L.-T., & Rouse, J. (2018). Accessibility and usability of parks and playgrounds. *Disability and health journal*, 11(2), 221-229. DOI: 10.1016/j.dhjo.2017.08.011
 - Pomfret, G., & Varley, P. (2019). Families at leisure outdoors: well-being through adventure. *Leisure studies*, 38(4), 494-508. <https://doi.org/10.1080/02614367.2019.1600574>
 - Poria, Y., & Timothy, D. J. (2014). Where are the children in tourism research? *Annals of Tourism Research*, 47, 93-95. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2014.03.002>
 - Rao, F. (2019). Resilient forms of shopping centers amid the rise of online retailing: Towards the urban experience. *Sustainability*, 11(15), 3999. <https://doi.org/10.3390/su11153999>
 - Sarshemari-ye Jomhouri-ye Islami-ye Iran, (1395). Markaz-e Amār-e Iran. P. 21. Bāyegāni shodeh az Noskhe-ye Asli (Excel) dar 18 Novambar 2020. Bāz-yābi shodeh dar 19 Decambar 2022. <https://amar.org.ir/>

- Shir Mohammad, Chobdar, & Kamali Sarvestani. (2023). The effect of Learning Tourism Attractions Through Gamification (Case Study: Primary School Children in Tabriz). *Journal of Excellence in Education*, (Issue pending). [in Persian]. <https://doi.org/10.30495/ee.2023.1980374.1158>
- Shir Mohammad, Derini, Vali Mohammad, Zahedi, & Badri Sadat. (2020). The Effect of Brand Awareness of Heritage Sites and Monuments on Children's Experiential Learning of Tourism Destinations' Brands. *Research in Educational Systems*, 14(51), 159-174. [in Persian]. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23831324.1399.14.51.9.2>
- Siwek, M., Kolasińska, A., Wrześniewski, K., & Zmuda Palka, M. (2022). Services and amenities offered by city hotels within family tourism as one of the factors guaranteeing satisfactory leisure time. *International journal of environmental research and public health*, 19(14), 8321. DOI: 10.3390/ijerph19148321
- Soto Caro, M., Leon Canales, J., & Escobar Gueguen, A. (2022). Public space and urban resilience: children's perspectives. The case of the hills of Valparaíso, Chile. *Children's Geographies*, 20(2), 206-219. <https://doi.org/10.1080/14733285.2021.1925633>
- Tchórzewska-Cieślak, B., & Rak, J. (2010). The possible use of the FMEA method to ensure health safety of municipal water. *Journal of KONBiN*, 14(2, 3), 143-154. DOI:10.2478/v10040-008-0173-9
- Wiegand, P. (1991). Does travel broaden the mind? *Education 3-13*, 19(1), 54-58.
- Wijayanti, A., Pramezwary, A., Putri, E. D. H., Yulianto, A., Nurcahyo, R. J., & Brahmento, E. (2021). Shopping Tourism Development Through Top Five Products in Yogyakarta City, Indonesia. *E-Journal of Tourism*, 8(1), 14. DOI:10.24922/eot.v8i1.67018
- Williams, T., Ward, K., Egli, V., Mandic, S., Pocock, T., Clark, T. C., & Smith, M. (2022). More-than-human: A cross-sectional study exploring children's perceptions of health and health-promoting neighbourhoods in Aotearoa New Zealand. *International journal of environmental research and public health*, 19(24), 16968. DOI: 10.3390/ijerph192416968
- Yāvari Youssef, Soleimanimahran, Fakhrepour, Raghieh, & Asadi Farsani, Maryam. (2014). Tāsir-e Tamrināt-e Jismānī va Hamāhangī bar Kāhash-e Ekhtelālāt-e Raftārī Koodakān Kam-tavān-e Zihnī [in Persian]. <https://elmnet.ir/doc/10654556-12342>
- Zeng, S. X., Wan, T. W., Tam, C. M., & Liu, D. (2008). Identifying risk factors of BOT for water supply projects. In *Proceedings of the Institution of Civil Engineers-Water Management* (Vol. 161, No. 2, pp. 73-81). Thomas Telford Ltd. <https://doi.org/10.1680/wama.2008.161.2.73>

نحوه ارجاع به مقاله:

اویسی، لیلا؛ پورفرج، اکبر؛ اویسی، محمدامیر (۱۴۰۳)، تحلیل تحقق‌پذیری شاخص‌های توسعه گردشگری دوستدار کودک در مجتمع‌های تجاری تفریحی؛ نمونه مورد مطالعه: مجتمع تجاری تفریحی گردشگری خلیج فارس یزد، مطالعات شهری، ۱۴ (۵۳)، ۵۱-۶۶. <https://doi.org/10.22034/urbs.2024.139863.4992>

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

